Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

C 380

Leidimas lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

62 metai

2019 m. lapkričio 8 d.

Turinys

I *Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės*

REKOMENDACIJOS

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

2019/C 380/01 Rekomendacijos nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo 1

LT

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS

Rekomendacijos nacionaliniams teismams dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikimo

(2019/C 380/01)

Šiose rekomendacijose, skirtose Sąjungos valstybių narių teismams, išplėtojamos Teisingumo Teismo procedūros reglamento [1] III antraštinės dalies nuostatos. Jose primenami pagrindiniai proceso dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą elementai ir informacija, į kurią, norėdami kreiptis į Teisingumo Teismą, turi atsižvelgti nacionaliniai teismai; pastariesiems teismams pateikiama praktinė informacija, susijusi su prašymų priimti prejudicinį sprendimą forma ir turiniu. Kadangi tokie prašymai, kai išverčiami, turi būti įteikti visiems Protokolo dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims, o Teisingumo Teismo sprendimai ar nutartys, kuriais užbaigiamas procesas, paprastai turi būti skelbiami visomis oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, didelis dėmesys turi būti skiriamas prašymų priimti prejudicinį sprendimą parengimui ir ypač juose nurodytų asmens duomenų apsaugai.

[1] OL L 265, 2012 9 29, p. 1.

Turinys

	Punktai
Įžanga	1–2
I. Visiems prašymams priimti prejudicinį sprendimą taikomos nuostatos	3–32
Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančios institucijos	3–7
Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir apimtis	8–11
Tinkamas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo momentas	12–13
Prašymo priimti prejudicinį sprendimą forma ir turinys	14–20
Asmens duomenų apsauga ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą anoniminimas	21–22
Prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir nacionalinės bylos medžiagos perdavimas Teisingumo Teismui	23–24
Proceso dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir nacionalinio proceso sąveika	25–27
Bylinėjimosi išlaidos ir nemokama teisinė pagalba	28–29
Proceso eiga Teisingumo Teisme ir veiksmai, kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas imasi Teisingumo Teismui priėmus sprendimą arba nutartį	30–32
II. Nuostatos, taikomos ypač skubiai nagrinėtiniems prašymams priimti prejudicinį sprendimą	33–41
Pagreitintos procedūros ir sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymo sąlygos	34–36
Prašymas taikyti pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą	37–39
Teisingumo Teismo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir pagrindinės bylos šalių susižinojimas	40–41
Priedas. Pagrindiniai prašymo priimti prejudicinį sprendimą elementai	

ĮŽANGA

1. Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS) 19 straipsnio 3 dalies b punkte ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnyje numatytas kreipimasis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra esminis Europos Sąjungos teisės mechanizmas. Juo siekiama užtikrinti vienodą šios teisės aiškinimą ir taikymą Sąjungoje, suteikiant valstybių narių teismams priemonę, kuria naudodamiesi jie gali prejudicine tvarka pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (toliau – Teisingumo Teismas) klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar dėl Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų priimtų aktų galiojimo.

2. Procesas dėl prejudicinio sprendimo priėmimo grindžiamas Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų glaudžiu bendradarbiavimu. Siekiant užtikrinti, kad šis procesas būtų visiškai veiksmingas, būtina priminti jo pagrindinius elementus ir paaiškinti kai kurias Procedūros reglamento nuostatas, be kita ko, susijusias su prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančia institucija, jo dalyku ir apimtimi, taip pat jo forma ir turiniu. Šie paaiškinimai, taikomi visiems prašymams priimti prejudicinį sprendimą (I), papildomi nuostatomis dėl ypač skubiai nagrinėtinų prašymų priimti prejudicinį sprendimą (II), ir priedu, kuriame glaustai išdėstyti visi prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytini elementai.

I. VISIEMS PRAŠYMAMS PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ TAIKOMOS NUOSTATOS

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančios institucijos

3. Teisingumo Teismas savo kompetenciją priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo įgyvendina tik nacionalinių teismų iniciatyva, nesvarbu, ar pagrindinės bylos šalys prašė į jį kreiptis. Kadangi bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas yra atsakingas už sprendimo priėmimą, tik jis, atsižvelgdamas į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą.

4. Teismo sąvoką Teisingumo Teismas aiškina kaip autonomišką Sąjungos teisės sąvoką. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas atsižvelgia į visetą veiksnių, kaip antai į jį besikreipiančios institucijos teisinę prigimtį, nuolatinį pobūdį, į tai, ar jos jurisdikcija privaloma, ar procesas joje pagrįstas rungimosi principu, ar ji taiko teisės normas ir yra nepriklausoma.

5. Valstybių narių teismai gali pateikti Teisingumo Teismui klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo, kai mano, kad Teisingumo Teismo sprendimas šiuo klausimu yra būtinas jų sprendimams priimti (žr. SESV 267 straipsnio antrą pastraipą). Kreipimasis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, be kita ko, gali būti ypač naudingas tais atvejais, kai nacionaliniame teisme kyla naujas Sąjungos teisės aiškinimo klausimas, svarbus bendrajam interesui vienodai taikyti šią teisę, arba jei esamoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra reikiamo išaiškinimo, atsižvelgiant į naują taikomą teisę ar naujas faktines aplinkybes.

6. Klausimui kilus nagrinėjant bylą teisme, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti toliau skundžiami teismine tvarka, toks teismas vis dėlto privalo pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą (žr. SESV 267 straipsnio trečią pastraipą), išskyrus atvejus, kai šiuo klausimu jau yra suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija arba kai teisingas nagrinėjamos teisės normos aiškinimas nekelia jokių pagrįstų abejonių.

7. Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją, nors nacionaliniai teismai gali atmesti jiems nurodytus Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo akto negaliojimo pagrindus, tik Teisingumo Teismas turi išimtinę kompetenciją pripažinti tokį aktą negaliojančiu. Jeigu valstybės narės teismas turi abejonių dėl tokio akto galiojimo, jis privalo kreiptis į Teisingumo Teismą ir nurodyti priežastis, dėl kurių jam kyla tokių abejonių.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir apimtis

8. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti teikiamas dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo, o ne dėl nacionalinės teisės normų išaiškinimo ar fakto klausimų, kilusių nagrinėjant pagrindinę bylą.

9. *Teisingumo Teismas gali priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tik tuo atveju, jeigu nagrinėjamoje pagrindinėje byloje taikytina Sąjungos teisė.* Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas būtinai turi nurodyti visas svarbias faktines ir teisines aplinkybes, kuriomis remdamasis jis mano, kad byloje gali būti taikomos Sąjungos teisės nuostatos.

10. Dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą, teikiamų dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos išaiškinimo, reikia priminti, kad, remiantis Chartijos 51 straipsnio 1 dalimi, Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę. Nors yra skirtingų tokio įgyvendinimo atvejų, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai matyti, kad nagrinėjamoje pagrindinėje byloje taikoma kita nei Chartija Sąjungos teisės norma. Kadangi Teisingumo Teismas neturi kompetencijos priimti sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kai teisinė situacija nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, *vien* tokį prašymą teikiančio nacionalinio teismo nurodytomis *Chartijos nuostatomis negalima pagrįsti šios kompetencijos.*

11. Galiausiai, nors tam, kad priimtų sprendimą, Teisingumo Teismas būtinai atsižvelgia į nacionalinio teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytą pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui taikomą teisę ir šio ginčo faktines aplinkybes, jis pats netaiko Sąjungos teisės šiam ginčui. Priimdamas sprendimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo Teisingumo Teismas stengiasi pateikti atsakymą, kuris būtų naudingas sprendimui pagrindinėje byloje priimti, tačiau būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į tokį atsakymą, turi nuspręsti dėl konkrečių pasekmių ir prireikus netaikyti nacionalinės teisės normos, kuri pripažinta nesuderinama su Sąjungos teise.

Tinkamas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo momentas

12. Nacionalinis teismas gali pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai nustato, kad jo sprendimui priimti būtinas sprendimas dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar galiojimo. Iš tiesų būtent nacionalinis teismas gali geriausiai įvertinti, kurioje nacionalinio proceso stadijoje reikia pateikti tokį prašymą.

13. Vis dėlto, kadangi procesas Teisingumo Teisme pradedamas remiantis šiuo pašymu ir šis teismas turi turėti visą informaciją, kuria remdamasis galėtų patikrinti, ar turi kompetenciją atsakyti į pateiktus klausimus, o jeigu šią kompetenciją turi, į tuos klausimus atsakyti naudingai, būtina, kad sprendimas kreiptis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo būtų priimtas toje proceso stadijoje, kurioje prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas gali *pakankamai tiksliai nurodyti pagrindinėje byloje taikomą teisę ir tokios bylos faktines aplinkybes, taip pat joje kylančius teisinius klausimus*. Dėl gero teisingumo vykdymo taip pat gali būti tikslinga dėl prejudicinio sprendimo priėmimo kreiptis pasibaigus teisminiams ginčams.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą forma ir turinys

14. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti bet kokios formos, kuri yra leidžiama pagal nacionalinę teisę, tačiau reikia turėti omenyje, kad šis prašymas yra proceso Teisingumo Teisme pagrindas ir kad jis įteikiamas visiems Protokolo dėl Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto (toliau – Statutas) 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims, visų pirma visoms valstybėms narėms, siekiant gauti jų galimas pastabas. Kadangi prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti išverstas į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas, nacionalinis teismas turi jį surašyti paprastai, aiškiai, tiksliai ir be perteklinės informacijos. Praktika rodo, kad dešimties puslapių paprastai pakanka tinkamai išdėstyti taikomai teisei ir faktinėms aplinkybėms, kuriomis remiantis teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, taip pat kreipimosi į Teisingumo Teismą motyvams.

15. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinys nurodytas Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje ir trumpai pakartotas šių rekomendacijų priede. Be pačių Teisingumo Teismui pateikiamų prejudicinių klausimų, *prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti:*

— trumpai išdėstomas pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo dalykas ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nustatytos reikšmingos faktinės aplinkybės ar bent jau išdėstomi faktai, kuriais grindžiami klausimai,

— pateikiamas nacionalinių nuostatų, kurios nagrinėjamu atveju galėtų būti taikomos, turinys ir prireikus reikšminga nacionalinė teismų praktika, taip pat

— išdėstomos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų.

Nepateikus kurios nors pirma nurodytos informacijos, Teisingumo Teismui, remiantis Procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalimi, gali tekti nuspręsti, kad jis neturi kompetencijos priimti sprendimą dėl pateiktų prejudicinių klausimų, arba atmesti prašymą priimti prejudicinį sprendimą kaip nepriimtiną.

16. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas turi pateikti *tikslias nuorodas į pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikomas nacionalinės teisės nuostatas ir Sąjungos teisės nuostatas*, kurias prašoma išaiškinti arba kurių galiojimas ginčijamas. Kiek įmanoma, tokiose nuorodose taip pat nurodomas teisės aktų, kuriuose yra atitinkamos nuostatos, tikslus pavadinimas, jų priėmimo data ir su jų paskelbimu susijusi informacija. Jeigu pateikiamos nuorodos į jurisprudenciją, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo prašoma nurodyti atitinkamo sprendimo ar nutarties ECLI numerį („European Case Law Identifier“).

17. Jeigu mano, kad to reikia siekiant suprasti bylą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas gali trumpai išdėstyti *esminius pagrindinės bylos šalių argumentus*. Naudinga priminti, kad verčiamas tik pats prašymas priimti prejudicinį sprendimą, o ne šio prašymo priedai.

18. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat gali glaustai *nurodyti, kaip, jo manymu, reikėtų atsakyti į prejudicinius klausimus*. Tai Teisingumo Teismui gali būti ypač naudinga tais atvejais, kai jam reikia priimti sprendimą dėl prašymo taikant pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

19. Galiausiai Teisingumo Teismui *teikiamus prejudicinius klausimus* reikia nurodyti *atskiroje ir aiškiai išskirtoje sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyje*, pageidautina, jo (jos) pradžioje arba pabaigoje. Šie klausimai turi būti suprantami patys savaime, kad nekiltų būtinybės remtis prašyme nurodytais motyvais siekiant juos suprasti.

20. Tam, kad būtų lengviau skaityti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, svarbu, kad jis Teisingumo Teismui būtų pateiktas spausdintinis, kad sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą puslapiai ir pastraipos būtų sunumeruoti. Teisingumo Teismas nenagrinėja ranka surašytų prašymų priimti prejudicinį sprendimą.

Asmens duomenų apsauga ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą anoniminimas

21. Tam, kad būtų užtikrinta optimali asmens duomenų apsauga Teisingumo Teismui nagrinėjant bylą, įteikiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą Statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims ir vėliau skelbiant informaciją apie sprendimą ar nutartį, kuriais užbaigiamas procesas, visomis oficialiosiomis Sąjungos kalbomis, *prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo*, kuris vienintelis susipažinęs su visa Teisingumo Teismui perduodama bylos medžiaga, *prašoma anonimizuoti bylą, ir, pvz., pakeisti* prašyme minimų *fizinių asmenų vardus ir pavardes inicialais arba raidžių deriniu, taip pat nenurodyti informacijos, kuria remiantis šiuos asmenis galima būtų identifikuoti*. Dėl didėjančio naudojimosi naujomis informacinėmis technologijomis ir ypač paieškos sistemomis anonimiškumo užtikrinimas tada, kai prašymas priimti prejudicinį sprendimą jau įteiktas Statuto 23 straipsnyje nurodytiems suinteresuotiesiems asmenims ir kai *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtas pranešimas apie atitinkamą bylą, faktiškai gali būti mažiau veiksmingas.

22. Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turi nominatyvią prašymo priimti prejudicinį sprendimą versiją, kurioje nurodomi pagrindinės bylos šalių vardai ir pavardės ir visi kontaktiniai duomenys, ir anonimizuotą tokio prašymo versiją, jo prašoma Teisingumo Teismui perduoti abi šias versijas, kad Teisingumo Teismui būtų lengviau tvarkyti bylą.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir nacionalinės bylos medžiagos perdavimas Teisingumo Teismui

23. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti nurodyta jo data, jis turi būti pasirašytas ir išsiųstas Teisingumo Teismo kanceliarijai elektroniniu būdu arba paštu (adresu Greffe de la Cour de justice, Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg). Dėl priežasčių, visų pirma susijusių su poreikiu užtikrinti greitą bylos nagrinėjimą ir optimalų bendravimą su teismu, kuris kreipėsi į Teisingumo Teismą, Teisingumo Teismas rekomenduoja minėtam teismui naudotis taikomąja programa *e-Curia*. Su prieigos prie šios taikomosios programos, leidžiančios elektroniniu būdu pateikti ir įteikti procesinius dokumentus, suteikimo tvarka ir jos naudojimo sąlygomis galima susipažinti institucijos interneto svetainėje (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/lt/). Tam, kad Teisingumo Teismui būtų lengviau tvarkyti prašymus priimti prejudicinį sprendimą, visų pirma užtikrinant jų vertimą į visas oficialiąsias Europos Sąjungos kalbas, nacionalinių teismų prašoma, be prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo, pateikto per *e-Curia*, atsiųsti šio prašymo teksto versiją, kurią galima būtų redaguoti (tekstas parengtas naudojant tokią teksto tvarkymo programinę įrangą kaip „Word“, „Open Office“ arba „LibreOffice“), adresu DDP-GreffeCour@curia.europa.eu.

24. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarijai pateikiamas su visais dokumentais, kurie yra svarbūs ir naudingi Teisingumo Teismui nagrinėjant bylą, kartu nurodant tikslius pagrindinės bylos šalių ir jų atstovų (jeigu paskirti) kontaktinius duomenis, pridedant pagrindinės bylos medžiagą arba jos kopiją. Ši byla (arba jos kopija), kuri gali būti perduota elektroniniu būdu arba paštu, visą Teisingumo Teisme vyksiančio proceso trukmę bus saugoma Teisingumo Teismo kanceliarijoje, kur su ja galės susipažinti Statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nenurodė kitaip.

Proceso dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir nacionalinio proceso sąveika

25. Nors nacionalinis teismas lieka kompetentingas imtis laikinųjų apsaugos priemonių, ypač kai teikia prašymą nuspręsti dėl Sąjungos teisės galiojimo, pateikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą bylos nagrinėjimas nacionaliniame teisme sustabdomas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą.

26. Nors laikoma, kad Teisingumo Teismas turi nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kol jo neatsiėmė jį pateikęs teismas, reikia turėti omenyje, kad procese dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo vaidmuo – prisidėti prie veiksmingo teisingumo vykdymo valstybėse narėse, o ne teikti konsultacines nuomones dėl bendrų ar hipotetinių klausimų. Kadangi procesas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą suponuoja, kad šį prašymą pateikusiame teisme iš tikrųjų nagrinėjama byla, šis teismas turi informuoti Teisingumo Teismą apie visus procesinius veiksmus, galinčius turėti poveikio jo prašymui, ypač apie reikalavimų atsisakymą ar draugišką ginčo pagrindinėje byloje sprendimą ir bet kokią kitą aplinkybę, dėl kurios nutraukiamas teismo procesas. Nacionalinis teismas taip pat turi informuoti Teisingumo Teismą apie sprendimą, priimtą išnagrinėjus skundą dėl sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ir jo pasekmes šiam prašymui. Siekiant tinkamos proceso dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teisme eigos ir išvengti, kad Teisingumo Teismas skirtų laiko ir išteklių bylai, kuri gali būti nutraukta arba netekti dalyko, svarbu, kad tokia informacija Teisingumo Teismui būtų perduota kuo greičiau.

27. Be to, nacionaliniai teismai turi atkreipti dėmesį į tai, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą atsiėmimas gali turėti poveikio panašių bylų nagrinėjimui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme. Kai kelių nacionaliniame teisme nagrinėjamų bylų baigtis priklauso nuo Teisingumo Teismo atsakymo į šio teismo klausimus, tikslinga, kad nacionalinis teismas, prieš pateikdamas Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, šias bylas sujungtų, kad Teisingumo Teismas galėtų atsakyti į pateiktus klausimus, net jeigu viena ar kelios bylos būtų nutrauktos.

Bylinėjimosi išlaidos ir nemokama teisinė pagalba

28. Teisingumo Teisme vykstantis procesas dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra nemokamas ir šis teismas nesprendžia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nagrinėjamos bylos šalių bylinėjimosi išlaidų klausimo. Šį klausimą turi spręsti minėtą prašymą pateikęs nacionalinis teismas.

29. Jei pagrindinės bylos šalis neturi pakankamai lėšų, Teisingumo Teismas gali jai suteikti nemokamą teisinę pagalbą su procesu Teisingumo Teisme susijusioms išlaidoms, visų pirma atstovavimo išlaidoms, padengti. Tačiau tokia pagalba suteikiama tik tuo atveju, jei atitinkama šalis jos negavo pagal nacionalinę teisę arba jeigu suteikus pagalbą pagal nacionalinę teisę nebūtų padengtos ar būtų tik iš dalies padengtos su procesu Teisingumo Teisme susijusios išlaidos. Bet kuriuo atveju šios šalies prašoma pateikti Teisingumo Teismui visą informaciją ir patvirtinamuosius dokumentus, kuriais remiantis galima įvertinti jos realią ekonominę situaciją.

Proceso eiga Teisingumo Teisme ir veiksmai, kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas imasi Teisingumo Teismui priėmus sprendimą arba nutartį

30. Per visą proceso trukmę Teisingumo Teismo kanceliarija palaiko ryšį su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiu teismu; ji jam perduoda visų procesinių dokumentų kopijas ir prireikus prašymus patikslinti ar paaiškinti informaciją, jeigu nuspręsta, kad tokie patikslinimai ar paaiškinimai būtini tam, kad būtų naudingai atsakyta į šio teismo pateiktus klausimus.

31. Pasibaigus procesui, kurį paprastai sudaro rašytinė ir žodinė dalys, Teisingumo Teismas priima sprendimą dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų. Vis dėlto tam tikrais atvejais sprendimą dėl šių klausimų Teisingumo Teismui gali tekti priimti nerengiant žodinės proceso dalies ar net neprašant, kad Statuto 23 straipsnyje nurodyti suinteresuotieji asmenys pateiktų pastabas raštu. Visų pirma taip yra tuo atveju, kai prejudicinis klausimas yra tapatus klausimui, dėl kurio Teisingumo Teismas jau yra priėmęs sprendimą, kai atsakymą į tokį klausimą galima aiškiai nustatyti iš jurisprudencijos arba kai toks atsakymas nekelia jokių pagrįstų abejonių. Tokiais atvejais, remdamasis Procedūros reglamento 99 straipsniu, sprendimą dėl pateikto klausimo Teisingumo Teismas priims skubiai, motyvuota nutartimi, kurios taikymo sritis ir privalomoji galia prilygsta sprendimo taikymo sričiai ir privalomajai galiai.

32. Paskelbus sprendimą arba pasirašius nutartį, kuriais užbaigiamas procesas, Teisingumo Teismo kanceliarija siunčia Teisingumo Teismo sprendimą arba nutartį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ir prašo jo informuoti Teisingumo Teismą apie veiksmus, kurių buvo imtasi pagrindinėje byloje gavus šį sprendimą ar nutartį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo galutinis sprendimas, kartu aiškiai nurodant Teisingumo Teismo bylos numerį, turi būti perduotas adresu Follow-up-DDP@curia.europa.eu.

II. NUOSTATOS, TAIKOMOS YPAČ SKUBIAI NAGRINĖTINIEMS PRAŠYMAMS PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ

33. Kaip numatyta Statuto 23a straipsnyje ir Procedūros reglamento 105–114 straipsniuose, tam tikromis aplinkybėmis prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti nagrinėjamas taikant pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. Dėl šių procedūrų taikymo sprendžia Teisingumo Teismas, gavęs atskirą, tinkamai motyvuotą nacionalinio teismo prašymą, kuriame nurodomos teisinės ir faktinės aplinkybės, pateisinančios šios procedūros (šių procedūrų) taikymą, arba išimties tvarka *ex officio*, jeigu tai atrodo būtina atsižvelgiant į bylos pobūdį arba jos aplinkybes.

Pagreitintos procedūros ir sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymo sąlygos

34. Pagal Procedūros reglamento 105 straipsnį prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti nagrinėjamas taikant *pagreitintą procedūrą*, nukrypstant nuo šio reglamento nuostatų, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta. Kadangi dėl šios procedūros taikymo kyla didelių suvaržymų visiems proceso dalyviams, be kita ko, visoms valstybėms narėms, kurių prašoma pastabas raštu ar žodžiu pateikti per daug trumpesnius nei įprasta terminus, prašyti ją taikyti reikia, tik jeigu susidaro ypatingos aplinkybės, kurios patvirtina skubą, pateisinančią tai, kad Teisingumo Teismas greitai atsakytų į pateiktus klausimus. Tai gali būti atvejai, kai kyla didelis ir tiesioginis pavojus visuomenės sveikatai arba aplinkai, kurį greitas Teisingumo Teismo sprendimas galėtų padėti užkirsti, arba kai dėl ypatingų aplinkybių per itin trumpą laiką turi būti išsklaidyti neaiškumai, susiję su pagrindiniais nacionalinės konstitucinės teisės arba Sąjungos teisės klausimais. Tačiau, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, didelis skaičius asmenų arba teisinių situacijų, kuriems gali turėti įtakos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimas, kurį šis priims po kreipimosi į Teisingumo Teismą prejudicine tvarka, svarbūs ekonominiai padariniai arba prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui tenkanti pareiga greitai priimti sprendimą savaime negali būti laikomi išimtinėmis aplinkybėmis, galinčiomis pagrįsti pagreitintos procedūros taikymą.

35. Tokios pozicijos juolab reikia laikytis dėl Procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytos *prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros*. Ši procedūra, kurią galima taikyti tik SESV trečiosios dalies V antraštinėje dalyje „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė“ nurodytose srityse, joje dalyvaujantiems asmenims lemia dar daugiau suvaržymų, nes ja ribojamas šalių, kurioms leidžiama pateikti pastabas raštu, skaičius, o ypatingos skubos atvejais ji leidžia visiškai atsisakyti rašytinės proceso Teisingumo Teisme dalies. Todėl prašyti taikyti šią procedūrą reikėtų tik susiklosčius tokioms aplinkybėms, kai absoliučiai būtina, kad Teisingumo Teismas labai greitai priimtų sprendimą dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų.

36. Nors šiame dokumente neįmanoma išvardyti visų tokių aplinkybių, ypač dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę reglamentuojančių Sąjungos teisės normų įvairovės ir raidos, nacionalinis teismas gali pateikti prašymą taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, pavyzdžiui, SESV 267 straipsnio ketvirtoje pastraipoje numatytu atveju, kai atsakymas į pateiktą klausimą yra lemiamas siekiant įvertinti asmens, kuris yra sulaikytas ar kuriam atimta laisvė, teisinę situaciją, arba kai kyla ginčas dėl mažamečių vaikų tėvų valdžios ar tokių vaikų globos, jei pagrindinės bylos baigtis priklauso nuo atsakymo į prejudicinį klausimą, o įprastos procedūros taikymas gali rimtai ar net nepataisomai pakenkti vaiko ir (vieno iš jo) tėvų santykiams ar jo raidai ir integracijai į šeimos ir socialinę aplinką. Tačiau paprasti ekonominiai interesai, net jei jie yra svarbūs ir teisėti, teisinis netikrumas, kuris gali turėti įtakos pagrindinės bylos šalių ar kitų panašių bylų šalių padėčiai, didelis skaičius asmenų arba teisinių situacijų, kuriems gali turėti įtakos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimas, kurį šis priims po kreipimosi į Teisingumo Teismą prejudicine tvarka, ar didelis bylų, kurioms gali turėti įtakos Teisingumo Teismo sprendimas, skaičius savaime negali būti laikomi aplinkybėmis, galinčiomis pagrįsti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros taikymą.

Prašymas taikyti pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą

37. Tam, kad Teisingumo Teismas galėtų greitai nuspręsti, ar reikia taikyti pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, prašyme turi *būti tiksliai išdėstytos teisinės ir faktinės aplinkybės, patvirtinančios skubą*, ir, be kita ko, nurodyta rizika, kuri atsirastų taikant įprastą procedūrą. Jei įmanoma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat turi glaustai nurodyti, kaip, jo manymu, reikėtų atsakyti į pateiktus klausimus. Ši informacija pagrindinės bylos šalims ir kitiems procese dalyvaujantiems suinteresuotiesiems asmenims leidžia lengviau išdėstyti savo poziciją, todėl padeda paspartinti procesą.

38. Prašymas taikyti pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą visais atvejais turi būti suformuluotas nedviprasmiškai, kad Teisingumo Teismo kanceliarija nedelsdama galėtų nustatyti, kad bylos medžiagą reikia tvarkyti laikantis specialios tvarkos. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo prašoma tiksliai pažymėti, kurią iš dviejų procedūrų prašoma taikyti konkrečiu atveju, ir savo prašyme nurodyti konkretų Procedūros reglamento straipsnį (105 straipsnį, skirtą pagreitintai procedūrai, arba 107 straipsnį, skirtą sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrai). Ši informacija turi būti nurodyta aiškiai matomoje nacionalinio teismo sprendimo ar nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą vietoje arba atskirame jo rašte.

39. Glaustai išdėstyti patį sprendimą ar nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dar svarbiau skubos atveju, nes tai leidžia paspartinti procesą.

Teisingumo Teismo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir pagrindinės bylos šalių susižinojimas

40. Teismo, kuris teikia prašymą taikyti pagreitintą procedūrą arba sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, prašoma tokį prašymą ir patį sprendimą ar nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikti per taikomąją programą *e-Curia* arba elektroniniu paštu (DDP-GreffeCour@curia.europa.eu), kartu pateikiant jo (jos) teksto versiją, kurią būtų galima redaguoti (tekstas parengtas naudojant tokią teksto tvarkymo programinę įrangą kaip „Word“, „Open Office“ arba „LibreOffice“).

41. Tolesniam Teisingumo Teismo susirašinėjimui su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiu teismu ir pagrindinės bylos šalimis palengvinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo taip pat prašoma nurodyti elektroninio pašto adresą ir, jei įmanoma, telefakso numerį, kuriais Teisingumo Teismas prireikus galėtų su juo susisiekti, taip pat pagrindinės bylos šalims atstovaujančių asmenų elektroninio pašto adresus ir, jei įmanoma, telefakso numerius.

PRIEDAS

Pagrindiniai prašymo priimti prejudicinį sprendimą elementai

Šiame priede trumpai primenami pagrindiniai elementai, kurie turi būti nurodyti prašyme priimti prejudicinį sprendimą. Kartu nurodomi šių rekomendacijų punktai, kuriuose minėti elementai išdėstyti detaliau.

Kiekviename prašyme priimti prejudicinį sprendimą, nesvarbu, ar jis pateikiamas elektroniniu būdu, ar paštu, reikia nurodyti:

1. prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantį teismą ir prireikus kolegiją ar kitą kompetentingą teismo sudėtį (šiuo klausimu žr. 3–7 punktus);

2. pagrindinės bylos šalis ir prireikus joms prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiame teisme atstovaujančius asmenis (vis dėlto dėl pagrindinės bylos šalių žr. šių rekomendacijų 21 ir 22 punktus, susijusius su asmens duomenų apsauga);

3. pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo dalyką ir reikšmingas faktines aplinkybes (žr. 15 punktą);

4. reikšmingas nacionalinės teisės ir Sąjungos teisės nuostatas (žr. 15 ir 16 punktus);

5. priežastis, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui kyla Sąjungos teisės aiškinimo arba galiojimo klausimų (žr. 8–11 ir 15–18 punktus);

6. prejudicinius klausimus (žr. 19 punktą);

7. prireikus tai, ar prašymą reikia nagrinėti taikant specialią tvarką, pvz., kai yra būtinybė išlaikyti fizinių asmenų, su kuriais susijusi byla, anonimiškumą arba ypatingos skubos, dėl kurios Teisingumo Teismas turi greitai išnagrinėti prašymą, atveju (žr. 33 ir paskesnius punktus).

Kiek tai susiję su formaliais reikalavimais, pažymėtina, kad prašymų priimti prejudicinį sprendimą tekstas turi būti spausdintinis, šiuose prašymuose turi būti nurodyta data ir jie turi būti pasirašyti; pageidautina juos siųsti Teisingumo Teismo kanceliarijai elektroniniu būdu kartu su visais bylai nagrinėti naudingais ir svarbiais dokumentais (šiuo klausimu žr. šių rekomendacijų 20–24 punktus, o, kiek tai susiję su ypač skubiai nagrinėtinais prašymais, žr. 40 ir 41 punktus).

Rekomenduojami dokumentų pateikimo Teisingumo Teismui būdai

Siekdamas užtikrinti optimalų bendravimą su teismais, kurie teikia prašymus priimti prejudicinį sprendimą, Teisingumo Teismas rekomenduoja naudoti šiuos dokumentų pateikimo būdus:

1) kiek tai susiję su prašymo priimti prejudicinį sprendimą (ar kitų su tokiu prašymu susijusių dokumentų) pateikimu:

   — pasirašytas prašymo priimti prejudicinį sprendimą (ar kitų su tokiu prašymu susijusių dokumentų) originalas teiktinas per taikomąją programą *e-Curia*. Su prieigos prie šios nemokamos ir saugios taikomosios programos tvarka ir jos naudojimo sąlygomis galima susipažinti adresu https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/lt/,

   — prašymo priimti prejudicinį sprendimą (ar kitų su juo susijusių dokumentų) teksto versija, kurią galima redaguoti, teiktina adresu DDP-GreffeCour@curia.europa.eu;

2) galutinis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimas, priimtas Teisingumo Teismui priėmus sprendimą dėl tokio prašymo (prireikus anonimizuotas, be kita ko, paskelbimo internete sumetimais), teiktinas adresu Follow-up-DDP@curia.europa.eu

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT